

บทที่ 6

บทสรุป

จากกรณีที่เราได้กล่าวไปแล้วทั้งหมดจะเห็นได้ว่าหลักในเรื่องของ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน หลักสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสูงสุด ที่เจ้าพนักงานของรัฐ จะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญาปัจจุบัน สำหรับกรณีต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นการใช้อำนาจของรัฐที่อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิเสรีภาพในร่างกาย สิทธิในความเป็นส่วนตัว ตลอดจนถึงสิทธิในการติดต่อสื่อสาร ที่จะไม่ถูกกักหรือดักข้อมูลการสื่อสารโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นสิทธิที่มีการรับรองและคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ เหล่านี้

เจ้าพนักงานของรัฐในฐานะที่เป็นองค์กรผู้ใช้บังคับกฎหมายจึงย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติการดำเนินการต่าง ๆ ในคดีอาญาให้เป็นไปตามแนวทางภายใต้กรอบและกฎเกณฑ์ตามที่กฎหมายวางไว้โดยเคร่งครัดด้วยเสมอ ดังนั้น หากการกระทำใดของเจ้าพนักงานของรัฐโดยเฉพาะการใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานที่ได้กระทำไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย อันกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชน ตลอดจนถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลแล้วไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ หรือ เป็นการกระทำที่เกินขอบเขตตามที่กฎหมายวางไว้ หรือ เป็นการใช่วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานที่มีความไม่ชอบธรรมแล้ว ปัญหาที่เกิดขึ้นมากก็คือ ปัญหาในแง่ของการรับฟังพยานหลักฐานที่ในแต่ละประเทศมีแนวความคิด และมุมมองในเรื่องดังกล่าว แตกต่างกันไป

จากการศึกษาพบว่าในประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ที่อาจมีความเคร่งครัดที่สุดในบรรดาหลาย ๆ ประเทศ ดังจะเห็นได้จากการที่ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้ตีความหลัก Exclusionary Rule ให้ขยายไปจนถึงขนาดที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่เป็น “ดอกผล” อันได้มาเพราะผลสืบเนื่องจากการพยานหลักฐานชิ้นแรกที่ได้มาโดยมิชอบหรือที่เรียกว่า “ผลไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of The Poisonous Tree Doctrine)” โดยเป็นแนวคิดที่แตกต่างจากหลักการในกฎหมายอังกฤษที่แม้จะมีกฎหมายบัญญัติในเรื่องนี้โดยตรงใน The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 78 ก็ตาม แต่โดยผลจากการศึกษาจากแนวคำพิพากษาของ

ศาลที่ได้เคยวางบรรทัดฐานไว้ต่างก็เห็นได้ว่าศาลอังกฤษได้ยึดถือหลักมาโดยตลอดว่า พยานหลักฐานทุกชนิดที่มีคุณค่าแห่งการพิสูจน์ในตัวเองและเกี่ยวกับประเด็นก็ย่อมสามารถนำมา รับฟังได้เสมอ แม้ว่าพยานหลักฐานนั้นจะได้มาโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม เพราะศาล อังกฤษมิได้เคร่งครัดต่อวิธีการในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานแต่อย่างใด แม้จะมีข้อยกเว้นอยู่บ้าง ในบางกรณี ทั้งนี้เพราะประเด็นที่สำคัญของหลักการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดย ไม่ถูกต้องตามหลักการที่บัญญัติไว้ใน The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 78 ก็คือ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการที่จะรับฟังหรือไม่รับฟัง พยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นได้ภายใต้กรอบของหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมาย ได้วางไว้เป็นแนวทางแห่งการใช้ดุลพินิจดังกล่าว และการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจที่จะไม่รับฟัง พยานหลักฐานที่เกิดจากกระบวนการอันได้มาโดยมิชอบนั้น จะต้องเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อ ความเป็นธรรมต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาจริงๆเท่านั้น การที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ ได้มาโดยมิชอบโดยอาศัยบทบัญญัติใน The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 78 จึงเป็นไปได้น้อยมาก ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกา จึงเป็นประเทศที่มีแนวความคิดในเรื่องการใช้อำนาจของรัฐโดยมุ่งที่จะให้น้ำหนักไปในด้านของ หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process Model) มากกว่า หลักการของ ประเทศอังกฤษที่ดูเหมือนจะมุ่งไปในการให้น้ำหนักในเรื่องของการป้องกันและควบคุม อาชญากรรม (Crime Control Model) นั่นเอง

จากการศึกษาถึงแนวความคิดของหลักการในเรื่องนี้ในประเทศไทย แนวความเห็นของ นักกฎหมายไทยในความเห็นต่างๆตลอดจนถึงแนวคำพิพากษาของศาลไทยจะเห็นได้ว่าใน ปัจจุบันแนวความคิดของนักกฎหมายไทย เริ่มมีแนวโน้มในการให้ความสำคัญต่อหลักในเรื่องของ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานชัดเจนมากขึ้นกว่าแต่เดิมที่เคยเป็นมา ด้วยการมองว่าวิธีการ ปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ศาล สามารถให้หลักประกันต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดจากการใช้ อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบได้ ดังจะเห็นได้จากแนวทางการวินิจฉัยของศาล จังหวัดอุดรธานีในคดีหมายเลขแดงที่ 2358/2542 (คดีหมายเลขดำที่ 2043/2541) ที่ศาลปฏิเสธ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นในที่เรือนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะเป็นการค้น โดยไม่มีหมายของศาล โดยการอ้างอิงบทบัญญัติมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาในการปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นโดยไม่มีหมายของศาล โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีนี้ศาลได้อ้างอิงถึงเหตุผลของการปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐาน

ดังกล่าวก็เพื่อวัตถุประสงค์ในด้านของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลในเคหสถานของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้อย่างชัดเจนที่สุด

แม้คำพิพากษานี้จะเป็นคำพิพากษาที่ตัดสินโดยศาลชั้นต้นแต่ก็เป็นการยืนยันถึงแนวคิดส่วนหนึ่งของนักกฎหมายไทยในปัจจุบันได้ว่า การให้หลักประกันสิทธิต่อเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลตามรัฐธรรมนูญที่จะไม่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐล่วงละเมิดจากการใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบนั้นนักกฎหมายไทยเริ่มที่จะให้ความสำคัญต่อหลักประกันดังกล่าวชัดเจนมากขึ้น แม้ว่าในปัจจุบันมีนักกฎหมายจำนวนไม่น้อยที่มีความเห็นว่า บทตัดพยานหลักฐานตามมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยในปัจจุบันกฎหมายคงจำกัดเฉพาะการไม่รับฟังพยานหลักฐานเฉพาะที่ “เกิดขึ้น” โดยมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น โดยมีได้กินความรวมไปถึงวิธีการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานด้วยแต่อย่างใดอันเป็นแนวความเห็นของนักกฎหมายไทยฝ่ายที่มีความเห็นในการแบ่งแยกระหว่างการ “เกิดขึ้น” กับการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานออกจากกันก็ตาม แต่ผู้เขียนก็มีความเห็นว่าการตีความในลักษณะดังกล่าว น่าจะเป็นการตีความในลักษณะที่เป็นการคลาดเคลื่อนต่อเจตนารมณ์ของมาตรา 226 เพราะเมื่อหากพิจารณาถึงเหตุผลของกฎหมายในต้นร่างของมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษและหลักสากลที่กล่าวถึงในเรื่องนี้นั้นต่างก็ใช้คำว่า “Obtained” ซึ่งมีความหมายว่าเป็นการ “ได้มา” ทั้งสิ้น หลักการในมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้มีการแบ่งแยกระหว่างการ “เกิดขึ้น” ซึ่งพยานหลักฐานกับการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานออกจากกันแต่อย่างใด เพราะ หากตีความโดยถือให้มีการแบ่งแยกการ “เกิดขึ้น” ออกจากวิธีการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานออกจากกันแล้วก็อาจส่งผลทำให้เจ้าพนักงานของรัฐใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างไม่มีกฎเกณฑ์และเป็นไปโดยอำเภอใจได้ในที่สุดซึ่งแน่นอนย่อมทำให้ประชาชนขาดหลักประกันในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่หากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นเป็นพยานเอกสาร หรือ พยานวัตถุที่มีคุณค่าในการพิสูจน์ในตัวเองแล้ว การที่จะเรียกว่าเป็นพยานหลักฐานที่ “เกิดขึ้น” โดยมิชอบก็คงจำกัดเฉพาะการอ้างพยานหลักฐานดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการนำมาปรักปรำจำเลยโดยเป็นเท็จ หรือ เป็นกรณีที่เจ้าพนักงานได้ใช้วิธีการล่อซื้อที่ถึงขนาดเป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด สองกรณีนี้เท่านั้นที่จะทำให้พยานทั้งสองประเภทนี้เป็นพยานหลักฐานที่ “เกิดขึ้น” โดยมิชอบได้ ส่วนวิธีการได้มาไม่ว่าจะเป็นการค้นในตู้หรือฐาน หรือการค้นตัวบุคคล หรือ การได้มาซึ่งเทปหรือข้อมูลเสียงที่ได้มาจากการกัก หรือดัก ข้อมูลในการสื่อสารของบุคคล หรือ การได้มาซึ่งพยานวัตถุที่เป็นสารคัดหลั่งต่างๆของร่างกายที่ได้มาจากการร่างกาย

ของบุคคล วิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าชอบด้วยกฎหมาย หรือ มีกฎหมายให้อำนาจไว้หรือไม่เพราะอย่างไรเสียพยานเอกสารหรือพยานวัตถุดังกล่าวต่างก็ถือว่าเป็นพยานเอกสาร หรือ พยานวัตถุที่เกิดขึ้นโดยชอบอยู่แล้ว

การตีความมาตรา 226 โดยการวางเงื่อนไขของพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังด้วยการแบ่งแยกระหว่างการ “เกิดขึ้น” กับวิธีการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานออกจากกันอย่างเด็ดขาดนี้จึงเป็นการตีความกฎหมายในลักษณะที่เป็นการให้น้ำหนักต่อทฤษฎีป้องกันและควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) อย่างสุดโต่งจนเกินไป จนอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ในที่สุด เพราะ กรณีนี้จะเท่ากับว่าการใช้อำนาจโดยเจ้าหน้าที่รัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานนั้นไม่อาจมีการตรวจสอบว่าการใช้อำนาจนั้นเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือ มีความชอบธรรมหรือไม่เลยนั่นเอง

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศาลสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายในการตรวจสอบกันระหว่างองค์กร ซึ่งการตรวจสอบในที่นี้หมายความว่า เป็นการตรวจสอบถึงวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานนั้นเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือมีความชอบธรรมในการแสวงหาพยานหลักฐานนั้นหรือไม่ เพราะกรณีดังกล่าวถือว่าเป็นการควบคุมการกระทำของฝ่ายบริหารเพื่อให้ศาลสามารถเข้ามามีส่วนในการที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญที่จะมิให้ถูกกระทบจากการใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานโดยมิชอบด้วยกฎหมายทางหนึ่งด้วยการมีมาตรการบังคับสำหรับกรณีที่การแสวงหาพยานหลักฐานนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบธรรม นั่นก็คือ การปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้รัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์มากที่สุด และแม้ว่าในประเทศไทยจะใช้ระบบกฎหมายในระบบ civil law ที่มีผู้พิพากษาอาชีพเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งมีอำนาจในการค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง ที่โดยหลักแล้วพยานหลักฐานทุกชนิดไม่ว่าวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นจะได้มาโดยถูกต้องหรือไม่ ก็ควรที่จะนำเข้ามาสู่สำนวนคดีเพื่อให้ปรากฏซึ่งความจริงให้มากที่สุดก็ตาม แต่ผู้เขียนก็ยังคงมีความเห็นว่าการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบคงเป็นเพียงมาตรการเดียว ที่จะควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการแสวงหาพยานหลักฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลเป็นการยับยั้งได้อย่างดีที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกระบวนการของกฎหมาย อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น สิ่งใด ๆ ที่ได้มาจากการใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบไม่ว่าจะเป็น ถ้อยคำของพยานบุคคลที่เจ้าพนักงานของรัฐได้มาจากการจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำโดยมิชอบด้วยประการใด ๆ หรือ พยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้มาเพราะการจับ ค้น ยึด โดยมีชอบในกรณีต่างๆไม่ว่าจะเป็นการค้นในที่สาธารณะโดยไม่มีหมายค้น และไม่มีเหตุตาม กฎหมายที่จะทำให้เจ้าพนักงานเข้าค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้น หรือการเข้าค้นตัวบุคคลโดย ปราศจาก “เหตุอันควรสงสัย” หรือพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้มาจากการล่อลวงอันมีลักษณะที่ เป็น “ก่อ” ให้ผู้อื่นกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากการที่ผู้ต้องหาได้ถูกบังคับตรวจ สารคดีหลัง ต่างๆจากร่างกายโดยตรง เช่นการเจาะเลือดพิสูจน์ดีเอ็นเอ โดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ หรือ พยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้มาจากการลักลอบดักการสื่อสารของบุคคลโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจ พยานหลักฐานหรือ สิ่งที่ได้มาด้วยวิธีการที่มิชอบด้วยกฎหมายในการแสวงหา พยานหลักฐาน เหล่านี้ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ศาลจะต้องไม่รับฟังคือ ศาลจะต้องตัดพยานหลักฐาน ดังกล่าวออกไปจากการพิจารณาตามนัยแห่งมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานี้เสมอ

อย่างไรดี แม้ผลจากการศึกษาบทบัญญัติในมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันจะสรุปได้ว่าหลักการในมาตรา 226 ตามความเห็นของผู้เขียนจะมีได้มีการแบ่งแยกระหว่างการ “เกิดขึ้น” กับการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานออกจากรากันก็ตาม แต่ก็เห็นได้ว่าบทบัญญัติในมาตรา 226 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันนี้ก็ได้มีการกำหนด ข้อยกเว้นอย่างชัดเจนแต่ประการอย่างใดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ก็เห็นได้ว่าบางกรณีศาลก็ควรที่จะต้องยอมรับฟังพยานหลักฐานที่มีคุณค่า ต่อการพิสูจน์ที่เกี่ยวกับประเด็นเช่นกันแม้ว่าพยานหลักฐานนั้นจะได้มาโดยวิธีการที่มิชอบด้วย กฎหมายและละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนก็ตาม เนื่องจากเหตุผลในเรื่องของความชอบ ธรรมบางประการที่ศาลไม่ควรจะต้องตัดพยานหลักฐานที่มีความสำคัญต่อคดีบางประเภทออกไป โดยเฉพาะหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผลกระทบหรือมีความร้ายแรงต่อประชาชนอย่างมากแล้ว หรือ เป็นคดีที่มีผลกระทบต่อสังคมโดยรวมต่างๆ เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย คดีความผิด เกี่ยวกับความมั่นคงในราชอาณาจักร คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเฉพาะที่เกี่ยวกับการค้า คดี เกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือ คดีเกี่ยวกับการ ทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คดีเกี่ยวกับการค้า มนุษย์ คดีที่มีลักษณะเป็นองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนถึง คดีอื่นๆ ที่มีลักษณะร้ายแรง ในทำนองเดียวกัน เหล่านี้ หลักการใหม่ตามที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 อันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับหลักการของกฎหมายอังกฤษ โดยการให้อำนาจศาลในฐานะเป็นองค์กรที่เป็นกลางในการใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบได้ภายใต้กรอบหลักเกณฑ์ตามที่ กฎหมายกำหนดไว้ ผู้เขียนก็มีความเห็นว่าเป็นการเหมาะสมแล้วโดยเฉพาะการที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้ศาลสามารถ ชั่งน้ำหนักระหว่างคุณค่าของประโยชน์สาธารณะ กับ คุณค่าของสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ถูกกระทบจากการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ เพื่อหาจุดสมดุลถึงความชอบธรรมในการที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้นได้อย่างลงตัวที่สุด เพราะหากศาลจะต้องตัดพยานหลักฐานทุกชนิดที่ได้มาโดยมิชอบออกไปทุกกรณีโดยไม่มีข้อยกเว้นเลยนั้น อาจเกิดคำถามในเรื่องของความชอบธรรมในการรับฟังพยานหลักฐานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากในคดีนั้นเป็นคดีที่มีความร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมเป็นอย่างมาก เหล่านี้ หากเรายังคงยึดถือหลักการที่ว่าต้องตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายทุกกรณีออกไปแล้วก็อาจถูกกล่าวได้ว่าเป็นการให้น้ำหนักต่อทฤษฎีในเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process Model) มากเกินไปจนไม่ได้สัดส่วนกับทฤษฎีป้องกันและควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) อย่างสมดุลและเหมาะสม นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการที่บทบัญญัติในมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกิดความไม่ชัดเจนในการบัญญัติกฎหมายจนทำให้เกิดการตีความของนักกฎหมายไทยแบ่งแยกออกเป็นสองฝ่าย อันเป็นผลทำให้ นักกฎหมายไทยยังมีความเห็นที่ไม่ตรงกันเช่นนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนที่จะไม่ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐล่วงละเมิดจากการใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบได้ในที่สุด ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอว่า

1. ควรมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงถ้อยคำตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิมทั้งนี้ ก็เพื่อมิให้เกิดสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในการตีความบทบัญญัตินี้ต่อไปอีก โดยเฉพาะการตีความในเรื่องของการ “เกิดขึ้น” ซึ่งพยานหลักฐานเป็นคนละกรณีกับวิธีการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานหรือไม่

2. การที่บทบัญญัติในมาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมิได้มีการกำหนดข้อยกเว้นไว้แต่ประการใดในกรณีนี้ย่อมอาจส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในความผิดบางประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักในเรื่อง ประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ก็ควรถือเป็นสิ่งหนึ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับ หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานนี้ด้วยเสมอ ดังนั้นจึงควรมีการบัญญัติหลักการรับฟัง พยานหลักฐานในคดีอาญาขึ้นมาใหม่ด้วยการให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการที่จะรับฟังหรือไม่ รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายได้ตามที่ปรากฏในร่างพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 อันเป็นหลักการที่ให้อำนาจศาล ในฐานะที่เป็นองค์กรที่เป็นกลางที่จะใช้ดุลพินิจในการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มา โดยมีชอบด้วยกฎหมายได้ ภายใต้ขอบเขตหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ ด้วยการชั่งน้ำหนักระหว่าง คุณค่าของประโยชน์สาธารณะกับคุณค่าของสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่ถูกกระทบจากการ แสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบนั้นว่ากรณีไหนมีคุณค่าหรือมีน้ำหนักมากกว่ากัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบตามตามมาตรา 226 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เกิดความเคร่งครัดมากจนเกินไป

กับทั้งมุมมองอีกด้านหนึ่งของการให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจตามร่างกฎหมาย ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่าหลักการที่น่าเสนอโดยร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 เป็นการขยายการให้หลักประกันต่อสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดจากการแสวงหาพยานหลักฐานโดยการขยายการคุ้มครองไป มากกว่าเดิมเสียด้วยซ้ำดังจะเห็นได้จากการที่ร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวได้บัญญัติถึงขอบเขตใน การที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวไปถึงขนาดรวมไปถึง พยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัย “ข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ” ด้วย ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็น ได้ว่าเป็นการเหมาะสมชอบธรรมแล้ว เพราะจากบรรทัดฐานคำพิพากษาฎีกาที่ 500/2474 ที่ศาล ไทยได้วางบรรทัดฐานในเรื่องของ หลักผลไม่ของต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of the Poisonous Tree) โดยศาลไทยไม่ยอมรับหลักการในเรื่องนี้มาบังคับใช้กับบทตดพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทย นั้น ผู้เขียนก็มีความเห็นว่าคำพิพากษาดังกล่าวยังไม่อาจวางเป็นบรรทัดฐานในเรื่องของความชอบ ธรรมเกี่ยวกับการที่ศาลยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาเพราะผลสืบเนื่องจากพยานหลักฐานขึ้น แรกที่เกิดขึ้น หรือได้มาโดยมิชอบในทุกกรณีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากพยานหลักฐานชิ้นแรกที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบที่ถือเป็นต้นไม้มันมีพิษนั้นเป็นการได้มาโดยวิธีการที่ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือ สิทธิเสรีภาพอย่างร้ายแรงมากแล้ว พยานหลักฐานอื่นๆ คือ ผลไม้ที่ได้มาเพราะผล

สืบเนื่องจากพยานหลักฐานชั้นแรกดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาในแง่ของความชอบธรรม ศาลก็ควรที่จะต้องปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาในคราวหลังเช่นเดียวกัน

ดังนั้น การที่ร่างกฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจแก่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยตรง และรวมตลอดไปถึงพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ในการหาจุดสมดุลถึงความชอบธรรมในการรับฟังพยานหลักฐานจึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาเป็นแนวทางในระบบกฎหมายลักษณะพยานในคดีอาญาของไทย นอกจากนี้การวางแนวทางเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้โดยอิสระนั้นจะเป็นการดีเสียยิ่งกว่า การนำปัญหาเกี่ยวกับข้อโต้แย้งในเรื่องของการใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ “ไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่ง” โดยที่ศาลมิได้เข้ามามีบทบาทในการชี้แจงน้ำหนักถึงความชอบธรรมดังกล่าวเลย นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ที่กำลังถูกเสนอขึ้นมาเพื่อบังคับใช้เป็นกฎหมายในปัจจุบันนี้ผู้เขียนก็มีความเห็นว่ามิชอบพอที่สมควรแก้ไขอยู่บางประการเช่นเดียวกัน กล่าวคือ

2.1 หากกรณีพยานหลักฐานหรือสิ่งที่ได้มาโดยมิชอบนั้นเป็น ถ้อยคำของบุคคลไม่ว่าจะเป็นถ้อยคำของบุคคลที่ได้ให้ไว้เพราะถูกจู่ใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง หรือกระทำโดยมิชอบประการอื่น เช่น การที่เจ้าพนักงานไม่ดำเนินการแจ้งสิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องหาตามกฎหมายไม่ว่าในชั้นสอบสวน หรือ ชั้นจับกุม หรือ การที่เจ้าพนักงานได้กระทำโดยมิชอบอย่างใดอันมีผลทำให้ถ้อยคำของผู้ต้องหาที่ได้ให้ออกมานั้นเป็นถ้อยคำที่ให้การออกมาโดยไม่สมัครใจ เช่น การสอบสวนในขณะที่ผู้ต้องหาป่วย อ่อนเพลีย หรือ ใช้เวลาสอบสวนเป็นระยะเวลาอันยาวนานโดยมิได้ให้บุคคลที่ถูกสอบสวนหยุดพัก ไม่ว่าจะเป็นถ้อยคำรับสารภาพหรือคำให้การอื่นๆ ที่ได้มาโดยมิชอบทั้งหลายเหล่านี้ ควรถือเป็นข้อยกเว้นที่ศาลไม่ว่าจะใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังตามร่างกฎหมาย มาตรา 226/1 นี้ได้ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าในคดีนั้นจะมีข้อพิจารณาในเรื่องของประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) มากแค่ไหนเพียงใดก็ตาม เพราะในเรื่องของถ้อยคำที่ได้มาโดยมิชอบนอกจากจะไม่น่าเชื่อถือเป็นอย่างมากแล้ว เหตุผลที่สำคัญที่สุดก็คือ หากศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังถ้อยคำที่ได้มาโดยมิชอบนี้ได้จะเท่ากับว่าเป็นการทำลายหลักในเรื่องของเอกสิทธิ์ของบุคคลที่จะไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ถูกฟ้องเป็นคดีอาญาตามที่บัญญัติคุ้มครองไว้ในรัฐธรรมนูญ และ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะบทบัญญัติที่ว่าด้วยการแจ้งสิทธิต่างๆ ของผู้ต้องหาในชั้น จับกุม หรือ ชั้นสอบสวน ไป

โดยปริยาย ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าร่างมาตรา 226/1 จึงไม่ควรใช้คำว่า “...พยานหลักฐานใด...” แต่ควรที่จะใช้คำว่า “...พยานเอกสารหรือพยานวัตถุใด...” มากกว่า ดังนั้น พยานหลักฐานที่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังตามที่วางหลักไว้ในร่างกฎหมายมาตรา 226/1 นี้จึงควรจำกัดเฉพาะที่เป็นพยานเอกสาร หรือ พยานวัตถุเท่านั้น

2.2 การที่ร่างกฎหมายมาตรา 226/1 ได้บัญญัติในวรรคแรกว่า “มาตรา 226/1 ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบหรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้ หากการรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชนมากกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้จากการรับฟังพยานหลักฐานนั้น...”

จากร่างกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการที่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องของ “มาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา” มาเป็นองค์ประกอบข้อหนึ่งในการชั่งน้ำหนักพิจารณาว่าควรที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบหรือไม่ ผู้เขียนมีความเห็นว่า มาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญามีความหมายที่กว้างจนเกินไป การที่กฎหมายกำหนดในเรื่องของสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชนที่ถูกระทบจากการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบ มาเป็นเงื่อนไขของการที่ศาลใช้ดุลพินิจโดยการชั่งน้ำหนักระหว่างคุณค่าของประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) นั้นน่าจะเป็นการเพียงพอแล้ว ในการที่จะนำมาเป็นข้อพิจารณาเพื่อหาจุดสมดุลถึงความเหมาะสมในการรับฟัง หรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้น เพราะวัตถุประสงค์สำคัญที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายก็คือ วัตถุประสงค์ในแง่ของการควบคุมตรวจสอบว่าพยานหลักฐานที่นำมาใช้เพื่อยืนยันความผิดของจำเลยนั้นเป็นไปโดยกระบวนการอันชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นสำคัญ ดังนั้น หลักเกณฑ์ในเรื่องของ “มาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา” จึงเป็นสิ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าควรจะต้องตัดออกไป ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดปัญหาในเรื่องของการตีความเหมือนกับสภาพปัญหาของมาตรา 226 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กล่าวคือ เพราะความไม่ชัดเจนของตัวบทกฎหมายนั้นย่อมอาจส่งผลทำให้การใช้กฎหมายในทางปฏิบัตินั้นเกิดความคลุมเครือจนอาจทำให้แนวทางปฏิบัติ หรือ ในการตีความตัวบทกฎหมายนั้น ไม่สมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ได้ออกมานั่นเอง

2.3 หากร่างกฎหมายมาตรา 226/1 สามารถออกมาเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ได้จริงแล้วผู้เขียนก็มีความเห็นว่า นักกฎหมายไทยก็ควรที่จะปรับเปลี่ยนมุมมองบางอย่างที่เคยมีมาแต่เดิมด้วยโดยเฉพาะ การที่ในปัจจุบันมีนักกฎหมายเป็นจำนวนไม่น้อยยังคงมองว่า มาตรา 226

แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้แบ่งแยกความหมายในเรื่องของการ “เกิดขึ้น” กับการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานตามมาตรา 226 ออกจากกัน อันเป็นแนวความคิดที่มุ่งพิจารณาถึงคุณค่าของความน่าเชื่อถือในพยานหลักฐานนั้นเป็นสำคัญมากกว่าจะพิจารณาถึงวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นว่าชอบด้วยกฎหมายและมีความชอบธรรมหรือไม่ ดังนั้น หากมาตรา 226/1 สามารถบังคับใช้เป็นกฎหมายได้จริง นักกฎหมายโดยเฉพาะศาลในฐานะที่เป็นผู้ใช้กฎหมายในเรื่องนี้โดยตรง ก็ควรที่จะให้ความสำคัญเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น ๆ ว่าเป็นการได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายและมีความชอบธรรมหรือไม่เป็นสำคัญด้วย เพราะหากนักกฎหมายไทยยังคงมีแนวความคิดเดิม ในเรื่องของการแบ่งแยกการ “เกิดขึ้น” ซึ่งพยานหลักฐานออกจากการวิธีการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานอยู่เนี่ย แม้มาตรา 226/1 จะออกมาบังคับใช้ได้จริงก็ตามแต่ก็อาจทำให้แนวทางปฏิบัตินักกฎหมายไทยส่วนใหญ่ก็ยังคงยึดถือตามแนวความคิดเดิมคือให้พิจารณาเฉพาะการ “เกิดขึ้น” ซึ่งพยานหลักฐานเป็นสำคัญมากกว่าที่จะพิจารณาถึงวิธีการ “ได้มา” ซึ่งพยานหลักฐานนั้นว่ามีความถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ซึ่งแนวคิดนี้อาจส่งผลกระทบถึงการใช้อดุลพินิจของศาลตามมาตรา 226/1 ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไม่สมกับเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อลดระดับของความเคร่งครัดของการใช้บทบัญญัติในมาตรา 226 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมิให้เคร่งครัดจนเกินไปได้ กล่าวคือ แม้มาตรา 226/1 จะสามารถบังคับใช้เป็นกฎหมายได้จริงแต่ศาลก็ยังคงมองแต่เพียงว่าพยานหลักฐานนั้น “เกิดขึ้น” โดยมีชอบหรือไม่เท่านั้น โดยที่มิได้มีการชั่งน้ำหนักระหว่างคุณค่าของประโยชน์สาธารณะ กับ สิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกระทบ อันเป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้ ดังนั้น หากศาลยังคงพิจารณาแต่เพียงว่าพยานหลักฐานที่ได้มานั้นเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีหรือไม่ โดยไม่พิจารณาถึงวิธีการได้มาว่ามีว่า มีชอบธรรมหรือไม่แล้วก็จะยอมทำให้สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดจากการใช้อำนาจของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบเป็นเรื่องที่รองลงมา ซึ่งก็จะกลบกลายไปว่าการใช้อดุลพินิจของศาลตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226/1 นี้ ศาลจะใช้อดุลพินิจอย่างไรก็ได้ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้กฎหมายที่ผิดต่อวัตถุประสงค์ของการมีหลักการใหม่นี้ขึ้นมา นั่นเอง

3. พนักงานอัยการในฐานะที่เป็นองค์กรที่สำคัญองค์กรหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ก็ควรที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายเกี่ยวกับวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานในแต่ละคดีด้วยเสมอ หากคดีใดพนักงานอัยการได้รู้หรือมีเหตุผลอันควรเชื่อว่าพยานหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้มาโดยวิธีการที่มีชอบด้วย

กฎหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการใช้วิธีการที่ล่วงละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องสงสัยหรือผู้ถูกกล่าวหา ไม่ว่าจะเป็น การกระทำอย่างใดที่มีลักษณะเป็นการทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ความเป็นมนุษย์ พนักงานอัยการก็ต้องปฏิเสธไม่ใช้พยานหลักฐานเช่นนั้นในการดำเนินคดีแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเสมอ เพราะพนักงานอัยการมิใช่คู่ความในเนื้อหาที่จะต้องต่อสู้กับจำเลยในการที่จะต้องหาข้อเท็จจริงกันในคดี หากแต่พนักงานอัยการต่างก็ถือเป็นองค์กรหนึ่งที่มึหน้าที่ในการร่วมกันค้นหาความจริงในส่วนนี้ด้วยเช่นเดียวกัน

4. ในชั้นพิจารณาคดี พนักงานอัยการควรมีหน้าที่ในการพิสูจน์ว่าพยานหลักฐานที่ได้นำเข้ามาสู่สำนวนแต่ละกรณีนั้นได้มาด้วยวิธีการใดบ้าง และ พยานหลักฐานที่ได้มาในแต่ละประเภทนั้นได้มีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่างๆตามที่กฎหมายกำหนดไว้ครบถ้วน หรือได้มาด้วยวิธีการที่ไม่ชอบธรรมอย่างไรหรือไม่ด้วย เช่น ในกรณีที่พยานเอกสารหรือพยานวัตถุที่ได้มาจากการค้นในที่รโหฐานของบุคคล พนักงานอัยการก็ควรที่จะนำสืบเพื่อให้ศาลเห็นด้วยว่าในการค้นที่รโหฐานนั้นเป็นการค้นโดยมีหมายค้น หรือ มีเหตุตามกฎหมายที่ทำให้เจ้าพนักงานสามารถเข้าค้นได้โดยไม่ต้องมีหมายค้นหรือไม่ หรือ ในการอ้างคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน พนักงานอัยการก็ควรจะต้องพิสูจน์ว่า การสอบสวนนั้นได้มีการแจ้งสิทธิตามกฎหมายครบถ้วน มีการจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหาในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดหาทนายความให้ผู้ต้องหา มีการอนุญาตให้ผู้ต้องหาได้นำทนายความหรือบุคคลที่ผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าร่วมในการสอบสวน หรือพนักงานสอบสวนได้จัดให้มีการสอบสวนอย่างถูกต้องในกรณีที่ผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปีหรือไม่ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ป้องกันมิให้พบปัญหาผิดต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาต้องถูกละเลยจนอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนต่อไปอีกนั่นเอง

5. สุดท้ายนี้ ไม่ว่าร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในมาตรา 226/1 นี้ จะสามารถใช้บังคับเป็นกฎหมายได้จริงหรือไม่ก็ตาม ในประเด็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการดัดพยานหลักฐานหรือสิ่งที่ได้มาจากการแสวงหาด้วยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 226 ศาลในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีอำนาจในเรื่องนี้โดยตรง ก็ควรที่จะให้น้ำหนักหรือให้ความสำคัญต่อหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการใช้วิธีการอันมิชอบในการแสวงหาพยานหลักฐาน ด้วยการปฏิเสธไม่ยอมรับพยานหลักฐานนั้นๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลก็ควรที่จะให้ความสำคัญด้วยการเข้ามามีบทบาทในการค้นหาความจริงในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังด้วย กล่าวคือ นอกจาก

ศาลควรที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในเนื้อหาแล้ว ศาลก็ควรที่จะเข้ามาตรวจสอบถึงวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานแต่ละกรณีนั้นว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เป็นสำคัญด้วย โดยเฉพาะในปัจจุบันการพิจารณาคดีอาญาส่วนใหญ่ศาลมักจะวางตัวเป็นกลาง โดยปล่อยให้ประเด็นในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่คู่ความต้องโต้แย้งกันเองทั้ง ๆ ที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยนั้นได้ให้อำนาจแก่ศาลในการค้นหาความจริงได้อย่างกว้างขวาง หรือ ในบางกรณีที่แม้คู่ความจะได้โต้แย้งเป็นประเด็นไว้แล้วก็ตามแต่ศาลก็มีคอยได้ให้ความสำคัญต่อการใช้อำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานนั้นว่าเป็นไปโดยถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ แต่กลับมองว่าการแสวงหาพยานหลักฐานจะเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็เป็น “เรื่องที่จะต้องไปว่ากล่าวกันอีกส่วนหนึ่งต่างหาก” ดังที่ปรากฏในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6391/2547 และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5144/2548 ที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวไปแล้วนั้น เหล่านี้จึงชี้ให้เห็นได้ว่าในทางปฏิบัติศาลไทยยังไม่มีใครที่จะเข้ามามีบทบาทในการเข้ามา “ควบคุม” การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานในการแสวงหาพยานหลักฐานเท่าใดนัก

ผู้เขียนจึงเสนอแนะว่า ในการดำเนินคดีอาญาศาลก็ควรที่จะให้ความสำคัญในการเข้ามามีบทบาทในการควบคุมเจ้าพนักงานตำรวจด้วยการปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบดังกล่าวนั้นตามหลักในเรื่องของการควบคุมเจ้าพนักงานตำรวจโดยองค์กรตุลาการ (Judicial Control of Police Powers) ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ศาลในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่พึ่งสุดท้ายของประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นฝ่ายบริหารในการแสวงหาพยานหลักฐานมิให้เป็นไปโดยอำเภอใจนั่นเอง

